

Seminar 1. Logodna

I. Prevederi aplicabile din noul Cod civil

Titlul II. Căsătoria

Capitolul I. Logodna

Art. 266. Încheierea logodnei. (1) Logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria.

(2) Dispozițiile privind condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepția avizului medical și a autorizării instanței de tutelă.

(3) Încheierea logodnei nu este supusă niciunei formalități și poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

(4) Încheierea căsătoriei nu este condiționată de încheierea logodnei.

(5) Logodna se poate încheia doar între bărbat și femeie.

Art. 267. Ruperea logodnei. (1) Logodnicul care rupe logodna nu poate fi constrâns să încheie căsătoria.

(2) Clauza penală stipulată pentru ruperea logodnei este considerată nescrisă.

(3) Ruperea logodnei nu este supusă niciunei formalități și poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

Art. 268. Restituirea darurilor. (1) În cazul ruperii logodnei, sunt supuse restituirii darurile pe care logodnicii le-au primit în considerarea logodnei sau, pe durata acesteia, în vederea căsătoriei, cu excepția darurilor obișnuite.

(2) Darurile se restituie în natură sau, dacă aceasta nu mai este cu putință, în măsura îmbogățirii.

(3) Obligația de restituire nu există dacă logodna a încetat prin moartea unuia dintre logodnici.

Art. 269. Răspunderea pentru ruperea logodnei. (1) Partea care rupe logodna în mod abuziv poate fi obligată la despăgubiri pentru cheltuielile făcute sau contractate în vederea căsătoriei, în

măsura în care au fost potrivite cu împrejurările, precum și pentru orice alte prejudicii cauzate.

(2) Partea care, în mod culpabil, l-a determinat pe celălalt să rupă logodna poate fi obligată la despăgubiri în condițiile alin. (1).

Art. 270. Termenul de prescripție. Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile art. 268 și 269 se prescrie într-un an de la ruperea logodnei.

II. Întrebări teoretice

- a) Ce este logodna?
- b) Care sunt condițiile de fond la încheierea logodnei?
- c) Care sunt efectele logodnei – drepturile și obligațiile logodnicilor?
- d) Este posibilă practic încheierea unei căsătorii fără încheierea unei logodne?
- e) Care sunt efectele ruperii/încetării logodnei?

III. Spețe

1. La data de 17 aprilie 2012 a avut loc o petrecere cu ocazia logodnei dintre A și B, ambii majori, la locuința părinților lui A și în prezența a 50 de invitați. În acest cadru solemn, A și B au consimțit, în fața tuturor celor prezenți, să se căsătorească. Data nunții a fost stabilită pentru 12 octombrie 2012, dată la care A s-a prezentat în fața ofițerului stării civile și a cerut încheierea căsătoriei cu B, aducând totodată 2 martori care au recunoscut faptul că B și-a dat consimțământul la căsătorie încă de la data de 17 aprilie 2012.

Ce ar trebui să facă ofițerul de stare civilă?

2. În data de 1 octombrie 2011, A a cerut-o de soție pe B, propunându-i să se căsătorească în data de 1 iunie 2012. B a fost de acord cu propunerea, solicitând însă și obținând de la acesta încheierea unei convenții scrise prin care A promite că, în cazul în care se va răzgândi în privința încheierii căsătoriei, îi va plăti lui B o compensație de 10.000 de euro pentru suferința emoțională și pentru afectarea imaginii în fața rudelor și a cunoscuților care vor fi invitați la o nuntă ce nu va mai avea loc. La data de 25 mai 2012, A a anunțat-o pe B că nu dorește să se mai căsătorească cu ea, cei

200 de invitații urmând a fi anunțați că nunta nu va mai avea loc. B introduce a acțiune civilă împotriva lui A, solicitând obligarea acestuia la plata sumei de 10.000 de euro cu titlu de daune morale pentru ruperea abuzivă a logodnei.

Motivați în detaliu cererea lui B. Formulați și apărarea lui A.

3. A și B, logodiți la 1 decembrie 2011, au primit ca daruri de logodnă un autoturism, un lingou de aur de 50 de grame, o vază, o cafetieră, un robot de bucătărie și suma de 10.000 de lei. În urma ruperii logodnei prin acordul celor doi, persoanele care au făcut aceste daruri au solicitat restituirea lor.

Determinați care sunt darurile supuse restituirii. Ce se întâmplă în cazul în care căsătoria nu se încheie ca urmare a decesului lui A înainte de data nunții?

4. C și D decid să se căsătorească peste 6 luni. În acest interval, C rezervă un restaurant pentru petrecerea de nuntă, achitând un avans nereturnabil de 2.000 de lei, cumpără invitații de nuntă în valoare de 500 de lei, își cumpără o rochie de mireasă în valoare de 10.000 de lei și achită un avans nereturnabil de 5.000 de lei pentru angajarea unei formații muzicale care să cânte la nuntă. D o anunță pe C, cu 2 săptămâni înainte de nuntă, că nu dorește să se mai căsătorească, urmând a se dedica vieții monahale. C îl acționează în judecată pe D, solicitându-i acestuia despăgubiri pentru ruperea abuzivă a logodnei, despăgubiri cuprinzând toate cheltuielile făcute în vederea nunții.

Formulați apărarea lui D atât în privința obligației de a plăti despăgubiri în general, cât și în privința cuantumului despăgubirilor.

Seminar 2. Condițiile de fond și de formă pentru încheierea căsătoriei

I. Prevederi aplicabile din noul Cod civil

Capitolul II. Încheierea căsătoriei

Secțiunea 1. Condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei

Art. 271. Consimțământul la căsătorie. Căsătoria se încheie între bărbat și femeie prin consimțământul personal și liber al acestora.

Art. 272. Vârsta matrimonială. (1) Căsătoria se poate încheia dacă viitorii soți au împlinit vârsta de 18 ani.

(2) Pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi sau, după caz, a tutorelui și cu autorizarea instanței de tutelă în a cărei circumscripție minorul își are domiciliul. În cazul în care unul dintre părinți refuză să încuviințeze căsătoria, instanța de tutelă hotărăște și asupra acestei divergențe, având în vedere interesul superior al copilului.

(3) Dacă unul dintre părinți este decedat sau se află în imposibilitate de a-și manifesta voința, încuviințarea celuilalt părinte este suficientă.

(4) De asemenea, în condițiile art. 398, este suficientă încuviințarea părintelui care exercită autoritatea părintească.

(5) Dacă nu există nici părinți, nici tutore care să poată încuviința căsătoria, este necesară încuviințarea persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părintești.

Art. 273. Bigamia. Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită.

Art. 274. Interzicerea căsătoriei între rude. (1) Este interzisă încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă, precum și între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

(2) Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea poate fi autorizată de instanța de tutelă în a cărei circumscripție își are domiciliul cel care cere încuviințarea. Instanța se va putea pronunța pe baza unui aviz medical special dat în acest sens.

(3) În cazul adopției, dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile atât între cei care au devenit rude prin adopție, cât și între cei a căror rudenie firească a încetat prin efectul adopției.

Art. 275. Interzicerea căsătoriei între tutore și persoana minoră. Căsătoria este oprită între tutore și persoana minoră care se află sub tutela sa.

Art. 276. Alienția și debilitatea mintală. Este interzis să se căsătorească alienatul mintal și debilul mintal.

Art. 277. Interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria. (1) Este interzisă căsătoria dintre persoane de același sex.

(2) Căsătoriile dintre persoane de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.

(3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.

(4) Dispozițiile legale privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European rămân aplicabile.

Secțiunea a 2-a. Formalitățile pentru încheierea căsătoriei

Art. 278. Comunicarea stării de sănătate. Căsătoria nu se încheie dacă viitorii soți nu declară că și-au comunicat reciproc starea sănătății lor. Dispozițiile legale prin care este oprită căsătoria celor care suferă de anumite boli rămân aplicabile.

Art. 279. Locul încheierii căsătoriei. (1) Căsătoria se celebrează de către oficiul de stare civilă, la sediul primăriei.

(2) Prin excepție, căsătoria se poate celebra, cu aprobarea primarului, de către un ofițer de stare civilă de la o altă primărie decât cea în a cărei rază teritorială domiciliază sau își au reședința viitorii soți, cu obligativitatea înștiințării primăriei de domiciliu sau de reședință a viitorilor soți, în vederea publicării.

Art. 280. Declarația de căsătorie. (1) Cei care vor să se căsătorească vor face personal declarația de căsătorie, potrivit legii, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

(2) În cazurile prevăzute de lege, declarația de căsătorie se poate face și în afara sediului primăriei.

(3) Atunci când viitorul soț este minor, părinții sau, după caz, tutorele vor face personal o declarație prin care încuviințează încheierea căsătoriei. Dispozițiile art. 272 alin. (5) rămân aplicabile.

(4) Dacă unul dintre viitorii soți, părinții sau tutorele nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, ei pot face declarația la primăria în a cărei rază teritorială își au domiciliul sau reședința, care o transmite, în termen de 48 de ore, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

Art. 281. Conținutul declarației de căsătorie. (1) În declarația de căsătorie, viitorii soți vor arăta că nu există niciun impediment legal la căsătorie și vor menționa numele de familie pe care îl vor purta în timpul căsătoriei, precum și regimul matrimonial ales.

(2) Odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege pentru încheierea căsătoriei.

Art. 282. Alegerea numelui de familie. Viitorii soți pot conveni să își păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soț poate să își păstreze numele de dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite.

Art. 283. Publicitatea declarației de căsătorie. (1) În aceeași zi cu primirea declarației de căsătorie, ofițerul de stare civilă dispune publicarea acesteia, prin afișarea în extras, într-un loc special amenajat la sediul primăriei și pe pagina de internet a acesteia unde urmează să se încheie căsătoria și, după caz, la sediul primăriei unde celălalt soț își are domiciliul sau reședința.

(2) Extrasul din declarația de căsătorie cuprinde, în mod obligatoriu: data afișării, datele de stare civilă ale viitorilor soți și, după

caz, încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum și înștiințarea că orice persoană poate face opoziție la căsătorie, în termen de 10 zile de la data afișării.

(3) Căsătoria se încheie după 10 zile de la afișarea declarației de căsătorie, termen în care se cuprind atât data afișării, cât și data încheierii căsătoriei.

(4) Primarul municipiului, al sectorului municipiului București, al orașului sau al comunei unde urmează a se încheia căsătoria poate să încuviințeze, pentru motive temeinice, încheierea căsătoriei înainte de împlinirea termenului prevăzut la alin. (3).

Art. 284. Reînnoirea declarației de căsătorie. În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afișării declarației de căsătorie sau dacă viitorii soți doresc să modifice declarația inițială, trebuie să se facă o nouă declarație de căsătorie și să se dispună publicarea acesteia.

Art. 285. Opoziția la căsătorie. (1) Orice persoană poate face opoziție la căsătorie, dacă există un impediment legal sau dacă alte cerințe ale legii nu sunt îndeplinite.

(2) Opoziția la căsătorie se face numai în scris, cu arătarea dovezilor pe care se întemeiază.

Art. 286. Refuzul celebrării căsătoriei. Ofițerul de stare civilă refuză să celebreze căsătoria dacă, pe baza verificărilor pe care este obligat să le efectueze, a opozițiilor primite sau a informațiilor pe care le deține, în măsura în care acestea din urmă sunt notorii, constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

Art. 287. Celebrarea căsătoriei. (1) Viitorii soți sunt obligați să se prezinte împreună la sediul primăriei, pentru a-și da consimțământul la căsătorie în mod public, în prezența a 2 martori, în fața ofițerului de stare civilă.

(2) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute de lege, ofițerul de stare civilă poate celebra căsătoria și în afara sediului serviciului de stare civilă, cu respectarea celorlalte condiții menționate la alin. (1).

(3) Persoanele care aparțin minorităților naționale pot solicita celebrarea căsătoriei în limba lor maternă, cu condiția ca ofițerul de stare civilă sau cel care oficiază căsătoria să cunoască această limbă.

Art. 288. Martorii la căsătorie. (1) Martorii atestă faptul că soții și-au exprimat consimțământul potrivit art. 287.

(2) Nu pot fi martori la încheierea căsătoriei incapabilii, precum și cei care din cauza unei deficiențe psihice sau fizice nu sunt apti să ateste faptele prevăzute la alin. (1).

(3) Martorii pot fi și rude sau afini, indiferent de grad, cu oricare dintre viitorii soți.

Art. 289. Momentul încheierii căsătoriei. Căsătoria este încheiată în momentul în care, după ce ia consimțământul fiecăruia dintre viitorii soți, ofițerul de stare civilă îi declară căsătoriți.

Capitolul III. Formalități ulterioare încheierii căsătoriei

Art. 290. Actul de căsătorie. După încheierea căsătoriei, ofițerul de stare civilă întocmește, de îndată, în registrul actelor de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de către soți, de cei 2 martori și de către ofițerul de stare civilă.

Art. 291. Formalitățile privind regimul matrimonial. Ofițerul de stare civilă face mențiune pe actul de căsătorie despre regimul matrimonial ales. El are obligația ca, din oficiu și de îndată, să comunice la registrul prevăzut la art. 334 alin. (1), precum și, după caz, notarului public care a autentificat convenția matrimonială o copie de pe actul de căsătorie.

Art. 292. Dovada căsătoriei. (1) Căsătoria se dovedește cu actul de căsătorie și prin certificatul de căsătorie eliberat pe baza acestuia.

(2) Cu toate acestea, în situațiile prevăzute de lege, căsătoria se poate dovedi cu orice mijloc de probă.

II. Întrebări teoretice

a) În ce împrejurări trebuie exprimate încuviințările părinților/tutorei pentru încheierea unei căsătorii de către un minor între 16 și 18 ani?

b) Este necesară încuviințarea părintelui decăzut din drepturile părintești în cazul căsătoriei minorului între 16 și 18 ani? Oferiți argumente atât pentru un răspuns pozitiv, cât și pentru unul negativ.

c) Cum funcționează impedimentul rudeniei în cazul unui copil adoptat sau conceput prin reproducere umană asistată medical cu terț donator?

d) Care este statutul juridic al căsătoriilor între persoane de același sex în România?

e) În ce situații se poate concluziona că lipsește caracterul public al oficierei căsătoriei?

III. Spețe

1. A și B, cetățeni români, se căsătoresc în străinătate, fiecare dintre soți păstrându-și numele de familie inițial. După revenirea în România, căsătoria inițială nu este declarată și nu este înregistrată în registrul de stare civilă, iar A și B se căsătoresc din nou, de data aceasta adoptând ca nume comun numele de familie al soției A.

Discutați dacă în cazul acestei căsătorii este incident impedimentul bigamiei.

2. C și D solicită autorizarea instanței de tutelă pentru a se căsători, C având vârsta de 16 ani, iar D de 17 ani și cei doi fiind veri primari. În cererea lor, petenții argumentează că C este însărcinată în două luni, iar părinții celor doi sunt de acord cu încheierea căsătoriei.

Discutați problemele juridice incidente.